

Planprogram för Hällbo 17, 27 m fl i Höör

Bakgrund

Höors kommun genomförde samråd om planprogram för Hällbo 17, Hällbo 27 m fl i Höör under maj 2020. I området gäller inte strandskydd. Länsstyrelsen framförde i yttrande att strandskyddet återinträder längs Kolljungabäcken vid planläggning. Höors kommun delar inte den bilden.

I det aktuella området gäller idag inget strandskydd. Däremot rinner Kolljungabäcken i plangränsen. Området vid Kolljungabäcken är ett strandnära tätortsområde som var stadsplanerat vid det generella strandskyddets införande och som därför aldrig har varit strandskyddat.

Strandskyddsreglerna är strikta till sin natur, och det finns en omfattande praxis som sätter stränga gränserna för när det är möjligt att bevilja dispens eller upphäva strandskydd genom en detaljplan. Det är därför av största vikt att det inte finns något godtycke i fråga om VAR strandskyddet gäller. Reglerna ska ju tillämpas i strandskyddade områden – inte utanför.

I detta PM utvecklar Höors kommun sin bedömning att strandskydd inte återinträder vid planläggning längs Kolljungabäcken och att det därför inte finns något strandskydd att ta hänsyn till i nya detaljplaner.

Strandnära tätortsområden som var stadsplanerade 1975

Stadsplanerade områden undantogs 1975 från det generella strandskyddet

Det generella strandskyddet infördes 1 juli 1975 och gällde vid havet, vid insjöar och vattendrag och det omfattade land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. För strandområden som var stadsplanerade vid detta datum gällde att det krävdes ett aktivt beslut från länsstyrelsen för att de skulle omfattas av det generella strandskyddet. Utan ett sådant beslut har dessa stadsplanerade områden aldrig omfattats av det generella strandskyddet. Strandskyddet är alltså inte upphävt för dessa områden utan det har aldrig funnits.

Länsstyrelsen hade i samband med införandet av det generella strandskyddet möjlighet att före den 1 juli 1975 besluta om undantag och utvidgningar från de nya reglerna om generellt strandskydd. Länsstyrelsen i Malmöhus län beslutade då om utvidgningar till 300 m vid vissa havs- och insjökuster. För vissa mindre vattendrag och sjöar beslutade länsstyrelsen att det generella strandskyddet inte skulle gälla. Däremot beslutade

SAMHÄLLSBYGGNADSEKTOR
Strategiska enheten

länsstyrelsen inte om att stadsplanerade områden skulle omfattas av det generella strandskyddet, i alla fall inte i Höors kommun.

Länsstyrelsens uppdaterade avgränsningsbeslut

1996 beslutade länsstyrelsen i Malmöhus län om en ny avgränsning för strandskyddet. Beslutet fattades med stöd av 15 § andra stycket i dåvarande naturvårdslagen (NVL) som gav länsstyrelsen möjlighet att förordna att "strandområde som uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften inte skall omfattas av strandskydd". Innebörden av det beslutet är (i likhet med beslutet 1975) att endast de områden som pekades ut skulle omfattas av strandskyddsreglerna.

Strandskyddet återinträder vid ny detaljplan

Strandskyddet återinträder om en kommun vill ta fram en ny detaljplan för ett strandnära område som inte är strandskyddat men som har en gällande detaljplan. Det innebär att miljöbalkens regler om särskilda skäl mm ska tillämpas i den nya detaljplanen. Det är långt ifrån säkert att det finns särskilda skäl för att upphäva strandskyddet utifrån nu gällande strandskyddsregler, även om det tidigare varit möjligt att upphäva strandskyddet för samma område. Möjligheten att bebygga ett strandnära område är alltså större om det kan ske enligt en gammal detaljplan, än om det behövs en ny detaljplan.

Samma sak gäller om en befintlig detaljplan upphävs utan att ersättas av en ny detaljplan. Då blir området inom 100 m från stranden strandskyddat.

Reglerna om återinträdande av strandskydd finns i MB 7 kap 18 g § samt i lagen om införande av miljöbalken 10 och 10a §§.

Återinträder strandskydd i områden som undantagits genom länsstyrelsens beslut?

Det har länge varit otydligt om strandskydd ska återinträda vid ny detaljplan i de områden som länsstyrelsen har undantagit genom sina kommunvisa avgränsningsbeslut.

Lagen om införande av miljöbalken, 10 §, anger:

"Strandområden som vid utgången av juni 1975 ingick i fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan skall inte omfattas av strandskydd enligt miljöbalken, om det inte bestäms något annat"

Nästa paragraf i lagen om införande av miljöbalken, 10 a §, anger dock att:

"Strandskydd inträder när en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan enligt plan- och bygglagen. Detta gäller även när en detaljplan för ett område som tidigare har omfattats av en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan. Lag (2011:337). "

Naturvårdsverket och Boverket har hävdat att:

"Syftet med 10 a § är att frågan om strandskyddets vara eller inte vara ska aktualiseras på nytt i fråga om områden som till följd av planläggning varit undantagna från det generella strandskyddet, så att kommunen tillämpar de regler som gäller enligt nuvarande lagstiftning. I moderna detaljplaner kan strandskyddet upphävas helt eller delvis endast om det finns särskilda skäl och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset."

Länsstyrelsen har i sin rådgivning följt samma linje.

I december 2018 kom dock en dom från mark- och miljödomstolen som pekar i en annan riktning (P9594-17). Av domstolens utredning i målet framgår att:

”Bestämmelsen i 10 a § MP tillkom för att åstadkomma en prövning av om upphävandet av strandskyddet ska kvarstå när en befintlig plan ersätts av en ny. Skälen för bestämmelsens införande var att få till stånd en prövning av om ett upphävande är förenligt med strandskyddets syften i förhållande till en ny plans ändamål eftersom ändamålet med en ny plan kan vara ett helt annat än den befintliga planen (se prop. 2008/09:119 s. 78). Bestämmelsen är således begränsad till att pröva strandskyddets syfte i förhållande till ändamålet med en ny detaljplan.

Ett beslut om upphävande av strandskydd enligt 15 § NVL har ett vidare tillämpningsområde. Ett upphävande enligt denna bestämmelse kan ske i ett område som saknar betydelse för strandskyddets syften oavsett ändamål med området. Skulle ändamålet med området ändras föranleder det således ingen förnyad prövning i förhållande till strandskyddets syften. Bestämmelsen i 10 a § MP har därmed ingen betydelse i ett planlagt område där strandskyddet har upphävts genom ett sådant beslut. Något återinträde av strandskydd blir inte aktuellt i de fall en plan upphävs.”

Bedömning av strandskyddsfrågan vid Kolljungabäcken

Höors kommun bedömer med ledning av mark- och miljödomstolens utredning ovan att inget strandskydd återinträder längs Kolljungabäcken eftersom den aldrig har varit strandskyddad. Det generella strandskyddet har aldrig varit avsett att gälla där, och förändrad markanvändning behöver därför inte prövas mot strandskyddsreglerna.

Karin Kallioniemi
Samhällsplanerare/Kommunarkitekt